

Oikeusministeriö
oikeusministerio(at)om.fi
marietta.keravuori-rusanen(at)om.fi

Viite
VN/637/2018
(OM 7/41/2017)
OMO38:00/2017

OIKEUSREKISTERIKESKUKSEN LAUSUNTO RANGAISTUSLUONTEISIA HALLINNOLLISIA SEURAAMUKSIA KOSKEVAA YLEISTÄ LAINSÄÄDÄNTÖÄ VALMISTELEVAN TYÖRYHMÄN MIETINTÖLUONNOKSESTA (Työryhmän lausuntopyyntö)

Yleiset kommentit

Työryhmä on selvitystyönsä ja aikaisemmasta muistioluonnoksesta saamansa palautteen perusteella päättänyt arvioon, jonka mukaan hallinnollisia sanktioita koskevalle yleislainsäädännölle ei ole ainakaan toistaiseksi riittäviä perusteita ja edellytyksiä. Työryhmän arvio on ymmärrettävä ja mietintöluonnoksessa perusteltu. Toisaalta Oikeusrekisterikeskuksen täytäntöönpanotoiminnan kannalta on valitettavaa, että edes seuraamusmaksujen täytäntöönpanoa koskevaa yleislainsäädäntöä ei valmistella. Täytäntöönpanomenettely jää myös tulevaisuudessa sekavaksi, kun jokainen seuraamusmaksulaji pannaan täytäntöön yksilöllisten säännösten mukaisesti. Seuraamusmaksujen täytäntöönpano aiheuttaa muihin seuraamuslajeihin verrattuna suhteellisesti merkittävästi enemmän henkilö- ja it-kustannuksia, kun täytäntöönpanoa koskevat säännöt määräytyvät seuraamusmaksukohtaisesti. Kun sääntelyä ei tältä osin yhdenmukaisteta, Oikeusrekisterikeskuksen tulohajauksessa tulisi tämä tosiasia tunnustaa ja hyväksyä kohonneet ja edelleen kohoavat kustannukset.

Työryhmä kiinnittää viimeaikaiseen valiokuntakäytäntöön viitaten huomiota siihen, että sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) ajantasaisuus olisi aiheellista arvioida. Oikeusrekisterikeskus pitää edellä tarkoitettua työryhmän huomiota merkittävänä ja kannatettavana. Sakon täytäntöönpanosta annetun lain ajantasaisuutta on syytä arvioida myös muiden kuin hallinnollisiin seuraamusmaksuihin liittyvien seikkojen johdosta. Laki on tullut voimaan jo vuonna 2002 joten se on olennaisilta osin jo lähes 20-vuotta vanha. Oikeusministeriön kehittämistarvekartoituksen 2018-2022 mukaan sakon täytäntöönpanojärjestelmän

Postiosoite

PL 157
13101 Hämeenlinna

Käyntiosoite

Wetterhoffinkatu 2
13100 Hämeenlinna

Puhelin

029 56 65631

Sähköpostiosoite ja kotisivu

oikeusrekisterikeskus@om.fi
www.oikeusrekisterikeskus.fi

uudistamista koskeva esiselvitys on tarkoitus tehdä vuonna 2020 ja osittain arviointia on jouduttu aloittamaan jo nyt. Täytäntöönpanojärjestelmän uudistaminen on taloudellisesti edullista toteuttaa yhdessä säännösuudistuksen kanssa niin, että uudistettu järjestelmä toimii ajantasaistettujen säännösten edellyttämällä tavalla.

Säätelyperiaatekohtaiset kommentit

Hallinnollisten sanktioiden täytäntöönpano
Mietintöluonnoksen mukaan lähtökohtana on, että seuraamusmaksu on pantavissa täytäntöön vasta lainvoimaisen päätöksen perusteella, kun täytäntöönpano perustuu sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin.

Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 2 §:ssä on säädetty seuraamusten täytäntöönpanokelpoisuudesta. Mainitun pykälän ensimmäisen momentin mukaan sakon, omaisuuteen kohdistuvan menettämisseuraamuksen ja rikosuhrimaksun täytäntöönpanoon on ryhdyttävä, kun ko. ratkaisu on tullut lainvoimaiseksi tai kun ratkaisu on pantavissa täytäntöön kuin lainvoimainen tuomio. "Kuin lainvoimainen tuomio" viittaa tässä yhteydessä hovioikeuden toisena oikeusasteena antamaan tuomioon, joka oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 22 §:n mukaan pannaan täytäntöön kuin lainvoimainen tuomio, kun muutoksenhakuun tarvitaan valituslupa. Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 2 §:ssä ei sen sijaan ole mitään yleistä säännöstä, jonka perusteella seuraamusten täytäntöönpano yleisesti voisi perustua vain lainvoimaiseen ratkaisuun. Päinvastoin, esimerkiksi pykälän kolmannen momentin mukaan rahamääräisen menettämisseuraamuksen ja korvauksen täytäntöönpano voi perustua vailla lainvoimaa olevaan ratkaisuun.

Edellä esitetyn perusteella *sakon täytäntöönpanosta annetusta laista* ei suoraan voida tehdä johtopäätöstä, jonka mukaan seuraamusmaksu on pantavissa täytäntöön vain lainvoimaisen päätöksen perusteella. Kun seuraamusmaksut määrätään hallintomenettelyssä, sovellettavaksi tulee pääsääntöisesti hallintolainkäyttölain 6 luvun 31 §:n 1 momentti, jonka perusteella seuraamusmaksua koskevaa hallintoviranomaisen ensimmäisenä asteena antamaa päätöstä ei voida panna täytäntöön vailla lainvoimaa olevana.

Muistioluonnoksen mukaan valitus hallinto-oikeuden päätöksestä on yleensä perusteltua säätää edellyttämään valituslupaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Lisäksi viitataan eduskunnassa käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen laiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (HE 29/2018 vp), jonka mukaan valituslupa korkeimpaan hallinto-oikeuteen on pääsääntö muutoksenhaussa hallinto-oikeuden päätökseen, jos lakiesitys hyväksytään esitetyssä muodossa (mietintöluonnos s. 32). Lakiesitykseen sisältyy myös nykyistä hallintolainkäyttölain 31 §:n 3 momenttia vastaava säännös, jonka mukaan valitus ei estä täytäntöönpanoa, jos asiassa tarvitaan valituslupa.

Edellä esitetyn perusteella on ilmeistä, että tulevaisuudessa tulee olemaan aikaisempaa selkeämpi pääsääntö, jonka mukaan seuraamusmaksua koskeva hallinto-oikeuden valituksen johdosta antama päätös on pantavissa täytäntöön korkeimmalle hallinto-oikeudelle tehdystä valituslupahakemuksesta huolimatta.

Seuraamusmaksuja koskevien päätösten täytäntöönpanokelpoisuus määräytyy vastaavalla tavoin, kuin mitä edellä on esitetty sakon, rahamääräisen menettämisseuraamuksen ja rikosuhrimaksun täytäntöönpanosta, kun on viitattu sakon täytäntöönpanosta annetun lain 2 §:n 1 momenttiin. Hallinto-oikeuden ratkaisu on tässä yhteydessä verrattavissa rikosasian toisena asteena ratkaiseen hovioikeuden tuomioon.

Jotta hallinnollisen sanktion täytäntöönpanoa koskeva sääntelyperiaate kattaisi sekä seuraamusmaksun määränneen hallintoviranomaisen, että hallinto-oikeuden ratkaisun, täytäntöönpanoa koskevaa sääntelyperiaatetta voisi mahdollisesti vielä muokata seuraavasti:

Sääntelyperiaatteet: hallinnollisen sanktion täytäntöönpano
Lähtökohdaksi on asetettavissa, että hallinnollinen sanktio on
täytäntöönpanokelpoinen vasta lainvoimaisen päätöksen perusteella tai kun päätös
on pantavissa täytäntöön vailla lainvoimaa olevana sen johdosta, että asiassa
tarvitaan valituslupa

Oikeusrekisterikeskuksen puolesta aikaisemmin esitetty toive siitä, että seuraamusmaksut olisivat aina yksiselitteisesti täytäntöönpanokelpoisia vasta lainvoimaisina tuskin voi toteutua hallinto-oikeuden päätösten osalta.

Johtaja

Ritva-Liisa Raatikainen

Täytäntöönpanopäällikkö

Tauno Aalto